وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَ مَا يَزِيدُهُمْ إلاَّ نُفُوراً (41) قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذاً لاَبْتَغَوْا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلاً (42) سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوّاً كَبِيراً (43) تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُ وَ مَنْ فِيهِنَّ وَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَ لَكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيماً غَفُوراً (44) وَ إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ الَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ بالْآخِرَةِ حِجَاباً مَسْتُوراً (45) وَ جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبهمْ أُكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَ فِي آذَانِهِمْ وَقْراً وَ إِذَا ذَكَرْتَ رَبُّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُوراً (46) نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ

إِلَيْكَ وَ إِذْ هُمْ نَجْوَى إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبعُونَ إِلاَّ رَجُلاً مَسْحُوراً (47) انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأُمْثَالَ فَضَلُّوا فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلاً (48) وَ قَالُوا أَ إِذَا كُنَّا عِظَاماً وَ رُفَاتاً أَ إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقاً جَدِيداً (49) قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيداً (50) أَوْ خَلْقاً مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُل الَّذِي فَطَرَكُمْ أُوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيْنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَ يَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيباً (51) يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَ تَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلاَّ قَليلاً (52)

We have explained (things) in various (ways) in this Qur'an, in order that they may receive admonition, but it only increases their flight (from the Truth)! Say: If there had been (other) gods with Him, as they say,- behold, they would certainly have sought

out a way in submitting to the Lord of the throne! Glory to Him! He is high above all that they say!- Exalted and great (beyond measure)! The seven heavens and the earth, and all beings therein, declare His glory: there is not a thing but celebrates His praise; And yet ve understand not how they declare His glory! Verily He is oft-forbearing, most forgiving! When thou dost recite the Quran, We put, between thee and those who believe not in the hereafter, a veil invisible: and We put coverings over their hearts (and minds) lest they should understand the Quran, and deafness into their ears: when thou dost commemorate thy Lord and Him alone in the Quran, they turn on their backs, fleeing (from the truth). We know best why it is they listen, when they listen to thee; and when they meet in private conference, behold, the wicked say, "Ye follow none other than a man bewitched!" See what similes they strike for thee: but they have gone astray, and never can they find a way. They say: "What! When we are reduced to bones and dust, should we really be raised up (to be) a new creation?" Say: "(Nay!) be ye stones or iron, "Or created matter which, in your minds, is hardest (to be raised up),- (Yet shall ye be raised up)!" then will they say: "Who will cause us to return?" Say: "He who created you first!" Then will they wag their heads towards thee, and say, "When will that be?" Say, "May be it will be quite soon! "It will be on a day when He will call you, and ye will answer (His call) with (words of) His praise, and ye will think that ye tarried but a little while!"

ا گراللّٰد کے ساتھ دوسرے خدا بھی ہوتے ، جبیبا کہ یہ لوگ کہتے ہیں ، تووہ مالک عرش کے مقام پر پہنچنے کی ضرور کوشش کرتے۔ پاک ہے وہ اور بہت بالا وبرترہے اُن باتوں سے جو بیرلوگ کہہ رہے ہیں -اُس کی یا کی توساتوں آسان اور زمین اور وه ساری چیزیں بیان کرر ہی ہیں جو آسان وزمین میں ہیں۔ کوئی چیزایسی نہیں جواس کی حمد کے ساتھ اس کی تشبیج نہ کررہی ہو، مگرتم ان کی تشبیح سمجھتے نہیں ہو۔ حقیقت یہ ہے کہ وہ بڑاہی برد باراور در گزر کرنے والا ہے۔جب تم قرآن پڑھتے ہو تو ہم تمہارے اور آخرت پر ایمان نہ لانے والوں کے در میان ایک پر دہ حاکل کر دیتے ہیں ،اور ان کے دلوں پر ایسا غلاف چڑھادیتے ہیں کہ وہ کچھ نہیں سمجھتے ،اوران کے کانوں میں گرانی پیدا کر دیتے ہیں -اور جب تم قرآن میں اپنے ایک ہی رب کاذکر کرتے ہو تووہ نفرت سے منہ موڑ لیتے ہیں۔ ہمیں معلوم ہے کہ جب وہ کان لگا کر تمہاری بات سنتے ہیں تو دراصل کیا سنتے ہیں ،اور جب بیٹھ کر باہم سر گوشیاں کرتے ہیں تو کیا کہتے ہیں- یہ ظالم آپس میں کہتے ہیں کہ یہ توایک سحر زدہ آ دمی ہے

جس کے پیچیے تم لوگ جارہے ہو - دیکھو، کیسی باتیں ہیں جو یہ لوگ تم پر حِها نٹتے ہیں، یہ بھٹک گئے ہیں، اِنہیں راستہ نہیں ملتا-وہ کہتے ہیں ''جب ہم صرف ہڈیاں اور خاک ہو کررہ جائیں گے تو کیا ہم نئے سرے سے پیدا کرکے اٹھائے جائیں گے ''؟ان سے کہو''تم پتھریالوہا بھی ہو جاؤ، یااس سے بھی زیادہ سخت کوئی چیز جو تمہارے ذہن میں قبول حیات سے بعید ترہو" (پھر بھی تماٹھ کرر ہوگے)-وہ ضرور یو چھیں گے '' کون ہے وہ جو ہمیں پھر زندگی کی طرف پلٹا کرلائے گا؟"جواب میں کہو"وہی جس نے پہلی بارتم کو پیدا کیا"وہ سر ہلا ہلا کر یو چھیں گے "اچھا، توبہ ہو گا کب؟"تم کہو" کیاعجب،وہ وقت قریب ہی آلگاہو۔جس روزوہ تمہیں پکارے گاتوتم اس کی حمر کرتے ہوئے اس کی بکار کے جواب میں نکل آؤگے اور تمہارا گمان اُس وقت یہ ہو گا کہ ہم بس تھوڑی دیر ہی اس حالت میں پڑے رہے ہیں۔

हमने इस क़ुरआन में तरह-तरह से लोगों को समझाया कि होश में आएँ, मगर वे हक़ से और ज़्यादा दूर ही भागे जा रहे हैं | ऐ नबी, इनसे कहो कि अगर अल्लाह के साथ दूसरे ख़ुदा भी होते जैसा कि ये लोग कहते हैं, तो वे मालिके-अर्श के मक़ाम को पहुँचने की ज़रूर

कोशिश करते । पाक है वह और बहुत बाला न बरतर है उन बातों से जो ये लोग कह रहे हैं | उसकी पाकी तो सातों आसमान और ज़मीन और वे सारी चीज़ें बयान कर रही हैं जो आसमान व ज़मीन में हैं | कोई चीज़ ऐसी नहीं जो उसकी हम्द के साथ उसकी तसबीह न कर रही हो, मगर त्म उनकी तसबीह समझते नहीं हो | हक़ीक़त यह है कि वह बड़ा ही ब्र्दबार और दरग्ज़र करनेवाला है | जब त्म क़्रआन पढ़ते हो तो हम तुम्हारे और आख़िरत पर ईमान न लानेवालों के दरमियान एक परदा हाइल कर देते है, और उनके दिलों पर ऐसा गिलाफ़ चढ़ा देते हैं कि वे क्छ नहीं समझते, और उनको कानों में गिरानी पैदा कर देते हैं | और जब तुम क़ुरआन में अपने एक ही रब का ज़िक्र करते हो तो वे नफ़रत से मुँह मोड़ लेते हैं | हमें मालूम है कि जब वे कान लगाकर त्म्हारी बात स्नते हैं तो दरअसल क्या स्नते हैं, और जब बैठकर बाहम सरगोशियाँ करते हैं तो क्या करते हैं | ये ज़ालिम आपस में कहते हैं कि यह तो एक सेहरज़दा आदमी है जिसके पीछे त्म लोग जा रहे हो -देखो, कैसी बातें हैं जो ये लोग तुमपर छाँटते हैं, ये भटक गए हैं, इन्हें रास्ता नहीं मिलता | वे कहते हैं, "जब हम सिर्फ़ हड्डियाँ और खाह होकर रह जाएँगे तो क्या हम नए सिरे से पैदा करके उठाए जाएँगे?"—उनसे कहो, "त्म पत्थर या लोहा भी हो जाओ या उससे भी ज्यादा सख्त कोई चीज़ जो त्म्हारे ज़ेहन में क़बूल-हयात से बईदतर हो (फिर भी त्म उठाकर रहोगे) |" वे ज़रूर पूछेंगे, "कौन है वह जो हमें फिर ज़िन्दगी की तरफ़ पलटकर लाएगा?" जवाब में कहों, "वही जिसने पहली बार त्मको पैदा किया |" वे सिर हिला-हिलाकर पूछेंगे, "अच्छा, तो यह होगा कब?" तुम कहो, "क्या अजब कि वह वक़्त क़रीब ही आ लगा हो | जिस रोज़ वह तुम्हें पुकारेगा तो तुम उसकी हम्द करते हुए उसकी पुकार के जवाब में निकल आओगे और तुम्हारा गुमान उस वक़्त यह होगा कि हम बस थोड़ी देर ही इस हालत में पड़े रहे हैं |"